

בבית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 14473-01-22

לפני כבוד השופט רם וינוגרד

התובע:

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

ע"י ב"כ עו"ד אחמד פוקרא מ"ר 22841
ת"ד 2277, כפר כנא
טל': 054-3065391, פקס': 04-6411911
דוא"ל: ahmdfoqara2@gmail.com

- נגד -

הנתבע:

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

ע"י ב"כ עו"ד סאהר עלי מ"ר 31597
רח' החבצלת 9, ירושלים
טל': 02-6241506 ; פקס': 02-6247317
דוא"ל: saherlawfirm@walla.co.il

ובעניין:

היועצת המשפטית לממשלה

ע"י ב"כ עו"ד מפרקליטות מחוז ירושלים - אזרחי
מח"ל 7, ירושלים 9149301
טל': 073-3920000 ; פקס: 02-6468053
דוא"ל: ez-jer@justice.gov.il

עמדה מטעם היועצת המשפטית לממשלה

בהמשך להודעתה בדבר התייצבותה להליך ובהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד, מוגשת בזאת עמדה מטעם היועצת המשפטית לממשלה.

רקע

1. ביום 8.9.2022 ניתנה החלטת בית המשפט הנכבד לפיה היועצת המשפטית לממשלה מתבקשת להגיש עמדה מטעמה אשר תבהיר: "אם אכן ניתן לאכוף פסקי-דין הניתנים בבתי משפט באזור על תושב ישראלי (ובכלל זה האם קיים הסכם או אם קיימת פרקטיקה אחרת המאפשרים אכיפת פסקי-דין אלה)".

2. כעולה מכתב התביעה ומהחלטת בית המשפט הנכבד, התביעה שבנדון הוגשה על ידי התובע, תושב הרשות הפלסטינית, נגד הנתבע, תושב ישראל, בטענה לרשלנות רפואית.

3. במסגרת התביעה נטען, כי הנתבע הוא רופא מומחה העובד בארבעה מוסדות רפואיים ברשות הפלסטינית, וכי במהלך ניתוח שעבר התובע בבית החולים XXXXXXXX ושבוצע על ידי הנתבע, נגרמו לתובע נזקים שונים, וזאת בשל רשלנותו הנטענת של הנתבע.

4. הנתבע הגיש בקשה לסילוק על הסף של התביעה, בה נטען כי בית המשפט הנכבד אינו הפורום הנאות לדון בתובענה. זאת, מאחר והזיקה היחידה של התביעה לישראל היא עובדת היותו של הנתבע תושב ישראל, בעוד שמנגד, התובע הוא תושב הרשות הפלסטינית; בית החולים בו בוצע הניתוח הוא ברשות הפלסטינית; הנתבע עובד כרופא רק במוסדות רפואיים ברשות הפלסטינית; והוא אינו מחזיק ברישיון רפואה בישראל. לפיכך נטען כי יש לקבוע שעל פי מירב הזיקות של הצדדים בית המשפט המתאים לדון בתביעה הינו בית המשפט ברשות הפלסטינית.

5. במענה לטענת הנתבע, טען התובע, במסגרת תגובתו לבקשה לסילוק על הסף, כי במידה ויזכה בפסק דין שיתנהל בבית משפט ברשות הפלסטינית: "אכיפתו לא תהא ברת ביצוע בלשכות ההוצאה לפועל, מאחר שהנתבע תושב בית צפאפא תעודת זהות ישראלית ואין לרשות הפלסטינאית כל סמכות לנקוט בפעולה כנגד הנתבע, פסק דין מטעם ערכאה ברשות הפלסטינאית אינו בר ביצוע בלשכות ההוצאה לפועל בישראל, מהסיבה שהמבקש הינו תושב בית צפאפא תחום שיפוט למדינת ישראל ואין לרשות כל סמכות לנקוט כל פעולה כנגד הנתבע". לאור האמור טען התובע, כי יש לדחות את בקשת הנתבע לסילוק על הסף ולהורות כי התביעה תתנהל לפני בית המשפט הנכבד.

6. לאחר הגשת עמדות הצדדים, ביקש בית המשפט את עמדת היועצת המשפטית לממשלה.

עמדת היועצת המשפטית לממשלה

7. סעיף IV 3(a) לנספח הרביעי להסכם הביניים הישראלי-פלסטיני בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה, אשר נחתם בווינגטון הבירה ביום 28.9.1995, קובע, עקרונית, כי מדינת ישראל והמועצה הפלסטינית יאכפו פסקי דין שניתנו על ידי גופים שיפוטיים שתחת אחריותם באופן הדדי.

8. בהתאם לכך נקבע בסעיף 6(א) לצו שעת חירום (יהודה והשומרון וחבל עזה - שיפוט בעבירות ועזרה משפטית) (שטחי המועצה הפלסטינית - עזרה משפטית בעניינים אזרחיים), התשנ"ט-1999 (להלן: "הצו"), כי:

"פסק דין חלוט של רשות שיפוטית, למעט לשכת הוצאה לפועל (להלן - פסק דין) ניתן להוצאה לפועל בישראל כאילו היה פסק דין שניתן בישראל, בכפוף לאמור בצו זה ובשינויים המחויבים לפי העניין".

9. עם זאת, בסעיף 13(ד) לחוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון - שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשפ"ג-2023, נקבע כי:

"שר המשפטים רשאי להורות, דרך כלל או לענין מסויים, כי פעולה לפי פרק זה לא תיעשה אם המועצה נמנעת ממתן עזרה משפטית לפי בקשת מדינת ישראל"

10. לנוכח היעדר ההדדיות ושיתוף פעולה מצד המועצה הפלסטינית בעניין זה, הנחה בשנת 2003 שר המשפטים דאז, יוסף (טומי) לפיד ז"ל, מכוח סמכותו על פי סעיף 13(ד) לחוק הנ"ל, כי אין לאכוף

במדינת ישראל פסקי דין של רשויות השיפוט של המועצה הפלסטינית, וזאת עד להתהוות שיתוף פעולה מקביל מצד המועצה הפלסטינית.

11. בהעדר שינוי נסיבות עד היום, מדיניות זו לפיה אין לאכוף במדינת ישראל פסקי דין של רשויות השיפוט של המועצה הפלסטינית לא שונתה במהלך השנים והיא עודנה בתוקף. בתוך כך יצוין כי לאחר מתן ההחלטה הנ"ל על ידי בית המשפט הנכבד, הועלה עניין מדיניות זו לפני שר המשפטים הנוכחי, יריב לוין, שאישר להמשיך ולפעול בהתאם למדיניות האמורה.

12. ביחס לחוק אכיפת פסקי חוץ, התשי"ח-1958 (להלן: "חוק אכיפת פסקי חוץ" או "החוק"), יובהר כי חוק זה אינו חל ביחס לאכיפת פסקי דין שניתנו ברשות הפלסטינית. לפי ההגדרה בסעיף 1 לחוק אכיפת פסקי חוץ, פסק חוץ הוא "פסק דין שניתן על ידי בית משפט במדינה זרה בענין אזרחי". פסק דין אשר ניתן בבתי המשפט של הרשות הפלסטינית אינו עונה על הגדרה זו, שכן הרשות הפלסטינית אינה מהווה מדינה (ראו לעניין זה ע"א 5105/17 פלוני נ' הרשות הפלסטינית (נבו 11.5.2021). לפיכך, לא ניתן לאכוף פסק דין מהרשות הפלסטינית לפי חוק זה, אלא לפי ההסדר שנקבע בצו, כפי שפורט לעיל, המהווה את המסגרת המשפטית בעניין זה.

13. אמנם, בה"פ (ירושלים) 4332/05 מוסטפא נ' פרג' (נבו 29.4.2007), נאכף פסק דין שניתן ברשות הפלסטינית על-פי סעיף 3 לחוק אכיפת פסקי חוץ. ואולם, בית המשפט שם ציין כי קיימת אי בהירות במצב החוקי הקיים והבהיר כי אין בקבלת בקשת האכיפה כדי הכרעה משפטית בשאלה אם פסק דין שניתן ברשות הפלסטינית עונה על ההגדרה של פסק חוץ בחוק אכיפת פסקי חוץ:

"... השאלה האם פסק דין שניתן על ידי בית משפט השלום ברמאללה הוא בגדר פסק חוץ, במובן זה שניתן על ידי בית משפט "במדינה זרה" (שזה המונח הטכני המוזכר בהגדרת פסק החוץ בחוק האמור....), אם לאו, לא עלתה במפורש כנקודת מחלוקת בתיק זה, ולו בשל העובדה כי לא הוגשה כל תגובה מאת המשיבים. בנסיבות כאלה, לא ראיתי לנכון להתעמק – מיוזמתי – בשאלה משפטית זו, שאינה פשוטה.

אדגיש, כי, מכל מקום, היענות לבקשה זו, בתיק שבפניי, לאור הנסיבות המיוחדות של העדר תגובה של המשיבים, אין בה משום הכרעה משפטית מבוססת ומחייבת, כי אכן בית משפט השלום ברמאללה הוא בית משפט של "מדינה זרה".... מאחר שבענייננו זה לא הייתה התייצבות של המשיבים ולא הוגשה התנגדות בנושא, לא מצאתי לנכון לזמן את בא כוח היועץ המשפטי לממשלה להביע את עמדתו, וזאת למרות אי הבהירות העולה מן המצב החוקי הקיים."

14. מנגד, בת"א (מחוזי ירושלים) 5366/03 נאטור עודה עלי נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב "הפול" (נבו 25.09.2005) בית המשפט המחוזי בירושלים מצא כי לא ניתן לאכוף פסק דין שניתן על ידי בית משפט בשכם שברשות הפלסטינית על-פי חוק אכיפת פסקי חוץ, אלא רק לפי ההסדר המיוחד הקבוע בצו, הגובר עליו:

"כאשר מדובר בפסקי דין שניתנו על ידי רשות שיפוטית הפועלת בשטחי המועצה הפלסטינית, נקבע מסלול מיוחד לאכיפתם בישראל... ההסדר, המבוסס על הוראות חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון וחבל עזה – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית) תשל"ח-1977 (להלן – "חוק ההארכה"), מפורט כיום בצו שעת חירום (יהודה והשומרון וחבל עזה – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית) (שטחי המועצה הפלסטינית – עזרה משפטית בעניינים אזרחיים) תשנ"ט-1999.... בקשתו של התובע, שהוגשה לממונה, הועברה לשר המשפטים ונדחתה כאמור לעיל... התובע אינו מבקש, בגדר ההליך דנן, כי בית המשפט יבטל את החלטת הממונה או ישנה אותה, וספק אם בית משפט זה מוסמך היה להיזקק לעתירה כזו לו היתה מוגשת. התובע מבקש את אכיפת פסק הדין וענין זה בלבד. אכיפת פסק הדין יכולה להיעשות רק על פי המסלול המפורט לעיל וההסדר החוקי אשר קבע את המסלול האמור, הוא דין מיוחד הגובר על הוראות חוק האכיפה לענין אכיפת פסקי דין שניתנו על ידי בתי משפט הפועלים בשטחי המועצה הפלסטינית. כל תוצאה אחרת תרוקן מתוכן את הוראות חוק ההארכה, התקנות והצווים שהותקנו על פיו לענין אכיפת פסקי דין אלה."

15. בנוסף, בית המשפט העליון התייחס באמרת אגב לקשיים בתחולת חוק אכיפת פסקי חוץ על פסקי דין מהרשות הפלסטינית ברע"א 3608/10 מוחסן חסן מסאלחה נ' בנק פלסטין הבינלאומי (נבו 29.06.2010), לרבות השאלה אם פסק דין שניתן ברשות הפלסטינית עומד בהגדרה של פסק דין "שניתן על ידי בית משפט במדינה זרה":

"ברם, אפשרות אכיפתו של פסק דין שניתן ברשות הפלסטינאית לפי ההסדר הכללי שבחוק אכיפת פסקי חוץ אינה חפה מספקות משמעותיים. הן ספקות "פנימיים" - בדבר העמידה בתנאי החוק; הן ספקות "חיצוניים" - בדבר היחס שבין המסלול הכללי למסלול הספציפי. בכל הנוגע לקבוצת הספקות "הפנימיים" יש להתייחס, בין היתר, לכך שחוק אכיפת פסקי חוץ מתייחס לפסק דין "שניתן על ידי בית משפט במדינה זרה".... ספקות "פנימיים" נוספים מתעוררים לגבי דרישת ההדדיות (בסעיף 4 לחוק), בפרט נוכח דברי הממונה על העזרה המשפטית בדבר חוסר הדדיות."

16. לעמדת היועצת המשפטית לממשלה הפרשנות הראויה של המסגרת המשפטית היא, כי חוק אכיפת פסקי חוץ אינו חל ביחס לאכיפת פסקי דין שניתנו ברשות הפלסטינית. כל פרשנות אחרת תרוקן מתוכן את ההסדר בדבר עזרה משפטית בין ישראל לבין הרשות הפלסטינית, כפי שנקבע בצו.

17. למעלה מהנדרש יצוין, כי גם לו היה חל חוק אכיפת פסקי חוץ ביחס לאכיפת פסקי דין מהרשות הפלסטינית, הרי שחוק זה מבוסס על אלמנט ההדדיות באכיפה. בסעיף 4(א) לחוק נקבע כי "פסק-חוץ לא יוכרז אכיף אם ניתן במדינה שלפי דיניה אין אוכפים פסקים של בתי המשפט בישראל". כפי

שתואר לעיל ביחס להסדר שנקבע בהסכם הביניים ועוגן בצו, ניתן להניח כי גם לו היה החוק חל, היה קיים כיום קושי אינהרנטי לאכיפה מכוחו, ולו מן הטעם של העדר הדדיות.

18. מהאמור לעיל עולה כי בנסיבות הנוכחיות אין אפשרות להגיש פסקי דין של בתי משפט של הרשות הפלסטינית לביצוע בלשכות ההוצאה לפועל בישראל או לאכוף אותם בבתי המשפט בישראל.

מני מנחם, עו"ד

סגן בכיר א' בפרקליטות מחוז ירושלים - אזרחי